

Türkiye | Haziran 2019

TÜRKİYE GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİNE KISA BİR BAKIŞ

(Trans. Turkish entrepreneurship ecosystem at a glance)

(Bu makale 17 Haziran 2019 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Geçen yazımızda, birbiriyle yakından ilgili olan inovasyon ve girişimciliğin ekonomik ve toplumsal kalkınmadaki kritik rolü üzerinde durmuş ve Türkiye'nin inovasyon ve girişimcilik notlarına kısaca göz atmıştık. Şimdi ise girişimcilik ekosistemimizi biraz daha yakından inceleyeceğiz.

2017 yılında, girişimcilerin aldığı yüksek yatırım miktarı ülkenin girişimcilik tarihinde rekor seviyeyi görmüş, ardından 2018, ciddi bir düşüşle, girişimcilik açısından pek parlak olmayan şekilde geçmişti. Tabii, bu değerlendirme yalnızca yatırımlardaki gerileme bakımından yapılıyor, yoksa 2018'de her yıl olduğu gibi ülkemizde girişimcilik ekosisteminin gelişiminde ileriye doğru adımlar atılmaya devam etti. Türkiye'de ilk teknoloji merkezlerinin 90'ların başında ve bugün bildiğimiz anlamıyla ilk teknokentin, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle beraber 2001 yılında kurulduğunu göz önünde bulundurursak zaten hızlı adımlarla ilerlememiz gerekiyor. Öyle de yapıyoruz.

ABD çıkışlı "start-up" terimini sıklıkla duyuyoruz. Zaman zaman anlamını karşılayan-karşılamayan her türlü girişime teşmil edilse de bu kavram esasen büyüme yeteneğine işaret ediyor ve "hızlı büyümek için tasarlanmış şirketler"i ifade ediyor. Yani her yeni girişim start-up değil. Start-up'ların özellikle KOBİ'lerden ayrı olarak ele alınması gerekiyor. Bu nokta, Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı'nda da kendine isabetli olarak yer bulmuş: "Geçmişte KOBİ politikasının bir eklentisi olarak ele alınan girişimcilik politikası, günümüzde giderek artan bir şekilde ayrı bir politika alanı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bunun temel nedeni, sanayileşme sürecinin bir yan ürünü olarak ortaya çıkmış olan KOBİ'lerle girişimcilerin kalkınmadaki rollerinin ve ihtiyaç duydukları desteklerin birbirinden oldukça farklı olmasıdır."

Start-up'ların başarıya ulaşması ve böylelikle ülke ekonomisi ile toplumun gelişmesi için, girişimcilik ekosisteminin buna izin verir nitelikte olması gerekiyor. Bugün start-up'ların içinde yer aldığı girişimcilik ekosistemimize baktığımızda, girişimcileri destekleyen ve onlara girişimlerini kolaylaştırıcı bir zemin temin eden aktörler olarak üniversiteleri, kamu kurumlarını, STK'ları, büyük

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

kurumsal şirketleri ve finans kuruluşlarını görüyoruz. Bu desteğin fiziki altyapısının başlıca unsurları kuluçka merkezleri, girişimcilik merkezleri ve girişim hızlandırma program ve platformları. Bunlar, üniversitelerin bünyesindeki teknoparklarda, araştırma parklarında kurulabildiği gibi, kurumsal şirketler ve bankalar tarafından kurulan merkezler ve sağlanan platformlar da mevcut. Peki bu aktörler, bu merkez ve programlarla start-up'ları nasıl destekliyor? Henüz fikir aşamasından başlayarak; fiziksel ofis alanı, birebir mentorluk hizmeti, yatırımcı-girişimci buluşmaları başta olmak üzere networking olanakları, tanıtım faaliyetleri, yönetim ve pazarlama danışmanlığı, çeşitli eğitim programları, bu merkez ve programlarda girişimcilere sağlanan desteklerden sadece bazıları.

Girişimcilik ekosisteminin bir ayağında da melek yatırım ağları, yatırım fonları, teknoloji odaklı hızlandırma fonları, kitlesel fonlama platformları, girişim sermayesi ve risk sermayesi, kısaca yatırım ekosistemi bulunuyor. Bazı yatırım modellerinde erken dönem girişimcilere yatırım yapılırken, bazılarında yatırım için büyüme dönemi veya geç dönem girişimler tercih ediliyor. Yatırım tarafına baktığımızda yabancı yatırımcının Türk start-up'lara ilgisinin azaldığını, bununla beraber kurumsal yatırımcılarla melek yatırımcıların ilgisinin arttığını söyleyebiliriz. Ancak söz konusu ilgi yeterli seviyede değil. Türkiye'de yatırım ekosistemi gelişmeli ki girişimler gelişsin. Öte yandan girişimlerin gelişmesi, başarılı, dikkat çeken girişimlerin artması da yatırımcıları start-up'lara yönlendirerek yatırım ekosistemini geliştirecektir. Dolayısıyla, burada yine birbirini karşılıklı olarak besleyen iki pratik söz konusu.

Türkiye'de girişimcilik ekosistemi gelişiyor, gelişmeye devam edecek. Ülkenin sahip olduğu genç nüfusun sağladığı avantajın yanı sıra, devletin fikir aşamasındaki girişimlere sağladığı teşvikler oldukça olumlu ve umut verici. Kurumsal yatırımlar ve kurumların yaklaşımı da girişimciliğin ilerlemesine önemli katkı sağlıyor. Girişimcilik sistemi içinde hukukun yeri de oldukça önemli; bu başlı başına ayrı bir yazının konusu. Dünyaya açılan, yüksek katma değerli girişimlere ulaşmak için, girişimcilik ekosisteminin desteklenmesinin önemli bir boyutu da eğitim. Girişimciliğin, mutlak kariyer yoluna alternatif bir macera olarak değil, asli bir kariyer yolu olarak görülmesi çok önemli. Bu noktada, yani girişimcilik kültürünün toplumumuzda küçük yaştan itibaren yerleşmesi ve kanıksanması konusunda her kademedeki eğitim kurumlarına büyük görev düşüyor.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr